

АДЫГЭ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжыгъэу
кыдэклы

№ 99 (23028)

2024-рэ илъэс

БЭРЭСКЭЖЫЙ
МЭКЪУОГЪУМ и 5

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +
тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклубгъохэр

МАКЪ

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Икьоу Іэшылэгъу
ятыгъэныр

Адыгеим и Лышхъэу Къумпыл Мурат къэралыгъо фондэу «Хэгъэгум иухъумаглохэр» зыфилорэм ишъолъыр къутамэ тыгъасэ цылагъ.

Урысыем и Президентэу Владимир Путиным иунашъо тетэу илъэсклэ узэ-клэбэжымэ ар зэхашэгъагъ, хэушхъафыкыгъэ дзэ операцием хэлажъэхэрэмрэ ахэм яунагъохэм арысхэмрэ Іэпылэгъу ятыгъэным фытегъэпсыхъагъэу щыт.

Фондыр зызэхашагъэр илъэс зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ зэлуклэу щылагъэм Іофэу ашлагъэм иклэххэр щызэфыхысыжыгъэх. Іэшэ зэпэуцужыныхэм яветеранхэм, хэушхъафыкыгъэ дзэ операцием хэлажъэхэрэм, хэлодэгъэ зэолхэм яунагъохэм арысхэр ягъусэхэу ахэм кыыхагъэщыгъэр къэралыгъо фондэу «Хэгъэгум иухъумаглохэм» икьутамэ илофшлэн тапэкли нахъ дэгъоу зэригъэцэклэщымклэ пшъэрлэхэр гъэнэфэгъэнхэ зэрэфар ары.

Зэдэгущылэгъум хэлэжыгъэх АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэ игуадзэу Цэй Эдуард, АР-м Іофшлэнырмэ социальнэ хэхъоныгъэмрэлэ иминистрэу Мырзэ Джанбэч, фондым ишъолъыр къутамэ ипашэу Платэкьо

Аслъан, общественнэ организациехэм ялыклогхэр, хэушхъафыкыгъэ дзэ операцием хэлажъэхэрэм, ахэм яунагъохэм арысхэм ащыщхэр.

Къумпыл Мурат кыыхигъэщыгъ республикэм икьутамэ чанэу Іоф зэришлэрэр ыкли къэралыгъо фондым кыгъэуцугъэ пшъэрлэхэу хэгъэгум и Президент иунашъо зигугъу кыишишлыгъэхэр гъэцэклагъэ хъунхэм пае ялофшлэн джыри нахъ агъэлъэшыр зэрэфар.

Республикэм и Лышхъэ аналэ зытыраригъэдзагъэхэм ащыщ хэушхъафыкыгъэ дзэ операцием хэлажъэхэрэм Іэпылэгъу ятыгъэным мэхъанэшхо зэри-Іэр ыкли ащ еклолэклэ тэрэз фырялэн зэрэфар. Зэдэгущылэгъум илъэхъан фондым илофшлэн тапэкли зэрэзэхэцгъэщтыр, анахъ Іофыгъо шхъалэхэу аналэ зытырагъэтын фаеу щытхэр кыыхагъэщыгъэх.

«Фондым зигугъу кыишыр пчъагъэхэм, Іофэу агъэцэклагъэм цыфыбэмэ ящылэныгъэ кырыкылагъэмрэ кырыкылощтырмэ япхыгъэх. Цыфхэм яфэны-

А. Гусев

кьоныгъэхэм аналэ лъэшэу атырагъэтын, цыфыгъэ шэпхэ дахэхэм арыгъозэнхэ фае. Урысыем и Президентэу Владимир Путиным пшъэрлэ кыизерафисыгъэм тетэу «Хэгъэгум иухъумаглохэр» зыфилорэр зэхашэгъагъ. Хэушхъафыкыгъэ дзэ операцием хэлажъэрэ ыкли ащ иветеран пэпчэ социальнэ лъэныкъомклэ ищыклагъэхэр, ахэм яунагъохэм, джащ фэдэу хэклодагъэхэм ягъусэхэм Іэпылэгъу ятыгъэным, икьоу аналэ атырагъэтынм мэхъанэшхо я. Ар тэ типшъэрлэ, тичыплэгъухэм, тухъумаглохэм псэемыблэжыныгъэу зэрахъэрэм кыкылагъэ ащ фэдэ фыщытыклэр», — кыыхигъэщыгъ Къумпыл Мурат.

Ветеранхэм ыкли ахэм къапэблэгъэ цыфхэм ягумэклхэм, ялофыгъохэм ренэу зэрищыклагъэм тетэу Адыгеим щылэ къутамэм ыналэ атырегъэты, ыпашхъэ ит пшъэрлэхэр, социальнэ, медицинэ, юридическэ Іофыгъохэу къэуцухэрэр зэшлуехых, зыщыщыклагъэу хъурэм психологическэ Іэпылэгъум реты.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ пшъэрлэ зэрафисыгъэм тетэу Мыекъуапэ игупчэ унэ хъоо-пшау къащыфыхэгъэклыгъ, ар игъэклотыгъэу агъэцэклэжыгъэ ыкли къутамэм илофшлэн тэрэзэу ыгъэцэклэнымклэ ищыклэгъэ амалхэр зэклэ рагъэгъотыгъэх. Техникэ амалхэу реабилитациемклэ кызфагъэфедэщхэр зэрагъотылэщхэ пункт кызэлухыгъ,

сэкъатныгъэ зилэ хъугъэ зэолхэм зэралпыплэщхэм фэгъэсэгъэнхэмклэ Іофтхъабзэхэр зэшлуахых, ны-тыхэм яклэцэцыкылхэр ягъусэхэ зыхъуклэ, уах-тэр зыцагъэклощт клэцэцыкы джэгуплэхэр, тхылъеджаплэхэр ащ хэтых. Муниципалитетхэм ащыпсэурэ унагъо пэпчэ социальнэ координатор кыфегъэзагъэу щыт. Республикэм иведомствэ ыкли иорганizationsбэхэр, МФЦ-р, Іофшлэн ягъэгъотыгъэнымклэ Гупчэр, социальнэ фондир, медико-социальнэ экспертиземклэ бюрор ыкли нэмыклхэр а Іофтхъабзэхэм къахэлажъэх. Хэгъэгум иухъумаглохэм Іэпылэгъу ятыгъэнымклэ Іофшлэнэу агъэцэклэрэм лъэллэ, ахэм яклэххэр зэфехъысыжыкы къутамэу зигугъу къэтшыгъэм.

Къэралыгъо фондым ишъолъыр къутамэ ипашэу Платэкьо Аслъан кыизэриуагъэмклэ, ахэм Іоф ашлэ зыхъугъэм кыщыублагъэу нэбгырэ 2000 ехъумэ закыфагъэзагъ, Іофыгъо 4300-м ехъумэ ахэллагъэх, ахэм япроцент 85-р зэшлуахыгъах. Іэпылэгъоу аратырэр лъэныкъо зэфэшхъафхэм япхыгъэу щыт — «Зэо зэпэуцужыныхэм яветеран» зыфилорэ статусым икыгъэшъыпкыжыкы кыщыублагъэу гъэлсэфыплэ-Іээплэ чыплэхэм агъэклонхэм епхыгъэ тхылъхэм ягъэхъазырын нэсыжызу. Мы фондым хэушхъафыкыгъэ дзэ операцием иветеранхэр общественнэ проектхэм чанэу

(Иклэху я 3-рэ нэклуб. ит).

Урысые Федерацием и Президент и Указ

Урысые Федерацием икъяралыгъо тынхэр
афэгъэшъошэгъэнхэм ехылаагъ

Псауныгъэм икъяухъумэнкIэ гъэхъагъэу илэхэм ыкIи ильэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэу фырилэу Iоф зеришлэрэм апае щытхъуцIэу «Урысые Федерацием изаслуженнэ врач» зыфилорэр Кожушко Вячеслав Алексей ыкIом — Адыгэ Республикэм псауныгъэм икъяухъумэнкIэ икъяралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ республикэ клиникескэ сымэджэщыр» зыфилорэм иврач фэгъэшъошэгъэнэу.

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир ПУТИН
Москва, Кремль
жъоныгуагIэм и 29-рэ, 2024-рэ ильэс
N 444

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ иунашъу

Рэзэныгъэ тхылъ ятыгъэным ехылаагъ

Радиом икхъоныгъэу ялахъ зэрэхашыхъэрэм пае рэзэныгъэ тхылъ ятыгъэнэу:
1) Анисимова Наталья Александр ыпхъум — пшъэдэкIыжъэу ыхъырэмкIэ гъунэпкэ гъэнэфагъэу зилэ обществэу «НЭФ-Медиа» зыфилорэм шъолъыр къэ-
тынхэмкIэ иотдел ипаш;

2) Мэкълэ Руслан Ахмэд ыкIом — пшъэдэкIыжъэу ыхъырэмкIэ гъунэпкэ гъэнэфагъэу зилэ обществэу «НЭФ-Медиа» зыфилорэм ирадиоу «Къэзылорэр Мыекълэ» зыфилорэм радиокъэтынхэмкIэ ипрограммэ ипаш.

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэу КЪУМПЫЛ Мурат
къ. Мыекълэуапэ,
мэкуоугум и 3, 2024-рэ ильэс
N 120

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ и Указ

Адыгэ Республикэм ищытхъуцIэхэр афэгъэшъошэгъэнхэм
ехылаагъ

Псауныгъэм икъяухъумэнкIэ гъэхъагъэу ялэхэм апае Адыгэ Республикэм ищытхъуцIэхэр афэгъэшъошэгъэнхэм:

«Адыгэ Республикэм инароднэ врач» зыфилорэр НэмытIэкIэ Мурат Аслан ыкIом — апшъэрэ гъэсэныгъэу зыщарагъэгъотырэ федеральнэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекълэ къэралыгъо технологическэ университетыр» зыфилорэм и Медицине институт терапиемкIэ икафедрэ икълэпэгъэджэ шхъаI;

«Адыгэ Республикэм изаслуженнэ врач» зыфилорэр:

Гусейнова Нуриет Хысэ ыпхъум — псауныгъэм икъяухъумэнкIэ Адыгэ Республикэм икъяралыгъо бюджет учреждениеу «Джэджэ гупчэ район сымэджэщыр» зыфилорэм иврач-акушер-гинеколог, отделением ипаш;

Кеосиди Игорь Юрий ыкIом — псауныгъэм икъяухъумэнкIэ Адыгэ Республикэм икъяралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекълэ къэлэ клиникескэ сымэджэщыр» зыфилорэм иврач-хирург;

Свинухова Еленэ Александр ыпхъум — псауныгъэм икъяухъумэнкIэ Адыгэ Республикэм икъяралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ республикэ клиникескэ сымэджэщыр» зыфилорэм иврач-анестезиолог-реаниматолог;

«Адыгэ Республикэм псауныгъэм икъяухъумэнкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфилорэр:

Макеева Любовь Евстафий ыпхъум — псауныгъэм икъяухъумэнкIэ Адыгэ Республикэм икъяралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекълэ къэлэ поликлиникэр» зыфилорэм иакушеркэ шхъаI;

Самоквитов Алексей Алексей ыкIом — сэнэхъат гъэсэныгъэу зыщарагъэгъотырэ къэралыгъо бюджет организациеу «Мыекълэ медицинэ колледжыр» зыфилорэм ипаш;

Цэй Асыет Александр ыпхъум — Адыгэ Республикэм псауныгъэм икъяухъумэнкIэ икъяралыгъо бюджет учреждениеу «Зэпахырэ узхэм зыщарагъэгъотырэ Адыгэ республикэ сымэджэщыр» зыфилорэм имедицинэ сестра шхъаI;

Мэкълэ-мэщым ыльэныкIэ гъэхъагъэу ялэхэм апае Адыгэ Республикэм ищытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм мэку-мэщымкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфилорэр афэгъэшъошэгъэнэу:

Тарасенко Дмитрий Василий ыкIом — пшъэдэкIыжъэу ыхъырэмкIэ гъунэпкэ гъэнэфагъэу зилэ обществэу «КРАСНОДАРПРОАЛЪЯНС» зыфилорэм къэ-
кIыхэрэм афэгъэзэгъэу ицех итракторист;

ЛIулэ Заур Нурбий ыкIом — Iахъ-зэхэлэ обществэу «Дондуковскэ элеваторыр» зыфилорэм хыльэхэм язещэн епхыгъэ IофшIэнхэмкIэ мастер.

ЦIыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэм

кIэ Адыгэ Республикэм ищытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм цIыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфилорэр афэгъэшъошэгъэнэу:

Бугай Эльвирэ Федор ыпхъум — Адыгэ Республикэм икъяралыгъо бюджет учреждениеу «ЦIыфхэм ясоциальнэ фэIо-фашIэхэр зыщарагъэгъотырэ Джэджэ зэхэубытэгъэ гупчэр» зыфилорэм исоциальнэ IофышI;

Карташева Екатерина Иван ыпхъум — Адыгэ Республикэм икъяралыгъо бюджет учреждениеу «Социальнэ-реабилитационнэ гупчэу «Доверие» зыфилорэм социальнэ-психолого-педагогическэ реабилитациемикIэ иотделение ипаш;

Мотджиева Асиет Юсыф ыпхъум — Адыгэ Республикэм икъяралыгъо бюджет учреждениеу «ЦIыфхэм ясоциальнэ фэIо-фашIэхэм ягъэцIэн фэгъэзэгъэ Теуцожь зэхэубытэгъэ гупчэр» зыфилорэм исоциальнэ IофышI;

Хъуако Фатимэ Махьмудэ ыпхъум — Адыгэ Республикэм икъяралыгъо бюджет учреждениеу «IофшIэныр цIыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмрэ кIэ гупчэр» зыфилорэм субсидиехэмкIэ ыкIи къэралыгъо социальнэ IэпыIэгумкIэ иотдел ипаш.

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэу
КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекълэуапэ,
мэкуоугум и 3, 2024-рэ ильэс
N 64

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ и Указ

Адыгэ Республикэм ищытхъуцIэхэр афэгъэшъошэгъэнхэм
ехылаагъ

Журналистикэм ыльэныкIэ гъэхъагъэу ялэхэм апае Адыгэ Республикэм ищытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ журналист» зыфилорэр Лышэ Санат Хъазраилэ ыпхъум — Адыгэ Республикэм икъяралыгъо бюджет учреждениеу «Республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъ» иредакция изэдзэкIа-
кIо фэгъэшъошэгъэнэу.

Гъэсэныгъэм ыльэныкIэ гъэхъагъэу ялэхэм апае Адыгэ Республикэм ищытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфилорэр афэгъэшъошэгъэнэу:

Деккер Валентинэ Андрей ыпхъум — гъэсэныгъэу зыщарагъэгъотырэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «А. П. Антоновым ыцIэкIэ щыт гурыт еджапIэу N 23-р» зыфилорэм хысапымкIэ икIэлэ-
егъадж;

Къадыр Фатимэ Юрэ ыпхъум — гъэсэныгъэу зыщарагъэгъотырэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Лицеюу N 19-р» зыфилорэм биологиемрэ химиемрэ икIэлэпэгъадж;

Коцэгъу Нуриет Султан ыпхъум — пенсионер;

Миронова Неллэ Василий ыпхъум — гъэсэныгъэу зыщарагъэгъотырэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «КIэлэ-
цыкIу IыгыпIэу «Жемчужинка» зыфилорэу Красногвардейскэ районым ит псэупIэу Красногвардейскэм дэтым икIэлэпIу
шхъаI;

Татаренко Иннэ Иван ыпхъум — гъэсэныгъэу тедзэу зыщарагъэгъотырэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ

Республикэм кIэлэцыкIуэхэм гъэсэныгъэу тедзэу ягъэгъотыгъэнымкIэ и Гупчэ» зыфилорэм иметодист.

Промышленностым икхъоныгъэу гъэхъагъэу ялэхэм апае щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм промышленностымкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфилорэр афэгъэшъошэгъэнэу:

Мамый Юрэ Хысэ ыкIом — Iахъ-зэхэлэ обществэу «Зарем» зыфилорэм техникэмкIэ ипаш;

Кузнецова Ольгэ Николай ыпхъум — зэфэшIыгъэу Iахъзэхэлэ обществэу «Щэ комбинатэу «Адыгейскэр» зыфилорэм аппаратхэмкIэ ицех имастер.

Физическэ культурэмрэ спортымрэ яхъоныгъэу Iахъ зэрэхышIыхъэрэм пае щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренер» зыфилорэр Дэхъу Бислан Хъасен ыкIом — гъэсэныгъэу тедзэу зыщарагъэгъотырэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Кошхъэблэ кIэлэ-
цыкIу-ныбжьыкIэ спорт еджапIэр» зыфилорэм ипашэу фэгъэшъошэгъэнэу.

Экономикэм ыльэныкIэ гъэхъагъэу ялэхэм апае щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ экономист» зыфилорэр Къушхъэ Роситэ Ахмэд ыпхъум — Адыгэ Республикэм и Уплэ-
кIо-кIо-пытэкIо палатэу иаудитор фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэу
КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекълэуапэ,
мэкуоугум и 3, 2024-рэ ильэс
N 65

Ныбджэгъу лъапIэхэр!

2024-рэ ильэсым иятIонэрэ мзых телъытэгъэ кIэтхэгъу уахътэр макIо

Республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъ» кIызытхыкIы зышIоигъохэр мыщ фэдэ уасэкIэ ащ Урысыем и Почтэ икътумэхэм ащыкIэтхы-
шъуцIых:

Индексэу П4326-р:

зы мазэм — сомэ 207,57-рэ;
мэзитIум — сомэ 415,14-рэ;
мэзищым — сомэ 622, 71-рэ;
мэзилIым — сомэ 830,28-рэ;

мэзитфым — сомэ 1037,85-рэ;
мэзиным — сомэ 1245,42-рэ.

ФэгъэкIотэн зилэ купхэм апае индексэу П3816-р:

зы мазэм — сомэ 204,14-рэ;
мэзитIум — сомэ 408,28-рэ;
мэзищым — сомэ 612, 42-рэ;
мэзилIым — сомэ 816,56-рэ;
мэзитфым — сомэ 1020,07-рэ;
мэзиным — сомэ 1224,84-рэ.

Шъугу къэдгъэкIыжъын, джащ фэдэу IофшIанIэхэм гъэзетыр къыратхы-
кIышъуцI — сомэ 240-рэ ащ гуасэр, ильэсныкIом къызыцIэдэкIырэ мафэ-
хэм афэгъэгъышъуцI, ащ пае ипчъагъэкIэ ар экземпляр 15 е нахъыбэн фае.
Ежъ-ежъырэу къаглохъэ зышIтэгъышъуцIхэм апае тигъэзет мэзиным бюсэ-
щыр сомэ 150-рэ, ар редакция зычIэт унэр ары зычIахыжъышъуцIхэм.
Джащ фэдэу «Адыгэ макъ» исайт шъушыкIэтхэн шъульэкIышъуцI
шъуиунэм шъуарымыкIэу.

«Онлайн-подписка» зыфилорэу гуыцIэхэм шъуателункIэмэ, почтэм инэкIуб-
гъоу ар зыцызшIоигъухышъуцIтым шъуришъуцI, итхагъэм шъурыгъуазэгъэ
къэбарэу ищыкIагъэр ижъугъэгъусэмэ, зы чIыIэ шъуыцIэу ыпкIэ шъуты-
жъынышъу, гъэзетым шъукIэтхышъуцI.

Цыфхэм ялофыгъохэм язэхэфын

Урысыем и Президент
пшэрыл кызырэффи-
шыгъэм тетэу УФ-м и
Президент и Полномоч-
нэ лыклоу Къыблэ феде-
ралнэ шьолгырым
щыгъэ Владимир Усти-
новым цыфхэр шыгъэ-
кIэ ригъэблэгъагъэх.
КъФШ-м и шьолгыр-
хэм, Адыгеири ахэм

зэрахэтэу ащыпсэху-
рэм ащыщхэм ащ зы-
кыфагъэзагъ.

Пэудзыгъэ шыклэм тетэу
клогъэ лффтхьабзэм хэлэжъа-
гъэх Адыгеим и Лышхъэу
Къумпыл Мурат, федеральнэ
инспектор шхьалэу Сергей
Дрокинур, АР-м культурэмкIэ
иминистрэу Аульэ Юрэ, Тэ-
хьутэмкIэ районим ипашэу
Шьао Аскэр, АР-м и Лышхъэ

и Уплэахлэу гъэорышлэпIэ
ипашэу Бузэрэ Игорь.

Адыгеим щыц Бек Зуриет,
къуаджэу Нэтыхъуае культурэм
и Унэу дэтым ипашэ, народнэ
творчествэм и Гупчэ къуаджэ
щыгъэпсыгъэным илофыгъокIэ
УФ-м и Президент и Полномоч-
нэ лыклоу зыфигъэзагъ. Къуа-
джэм нэбгырэ 350-м еху дэс.
Культурэм и Унэу ащ дэтыр
1959-рэ илэсым агъэпсыгъ,
зэхэтэкъоным илоф нэсыгъ.
Цыфхэр жьугъэу зыхэлэжьэрэ

культурэ лффтхьабзэхэр къапэ-
блэгъэ еджаплэм щызэхэщэх.

Адыгеим и Лышхъэу лффыр
кызырээзыхыгъэмкIэ, Тэху-
тэмкIэ районим иадмини-
страцие игъусэу мы лффыгъом
тегушылагъэх. Культурэм ипсэо-
лэахлэу ипрокет документациеу
къагъэхъазыгъэр къэралыгъо
экспертизэ ашыгъах. Культурэм
и Унэу квадрат метр 668-м еху
зэлыбубыт. 2024-рэ илэсым
итыгъэгъазэ нэс проектыр пхы-
ращын ямурад. Ащ къэшъуапIэ,

бэнаплэ, кружокхэм, тренерхэм
апае кабинетхэр, зыгъэпсэфы-
плэ хэтытхы.

Владимир Устиновым респуб-
ликэм ипашэ пшэрыл кы-
фишыгъэ народнэ творчествэм
и Гупчэ игъом гъэпсыгъэнымкIэ
ищыкIэгъэ амалхэр зэрихъанху.
Ар зэрагъэцкIагъэмкIэ 2025-рэ
илэсым щылэ мазэм и 15-м
нэс макъэ арагъэлужьын фæе.

АР-м и Лышхъэу
ипресс-къулыкъу

Икьюу лэпылэгъу ятыгъэныр

(ИкIуэху).

ахегъэлажъэх. Ахэр зыфэгъэхыгъэхэр
тицыфхэр яхэгъэгу шлу алэагъоу плу-
гъэнхэр, тарихъ шлэжъыр къэухъумэ-
гъэныр, Урысыем хабзэ щыхъугъэ
гушхъэлэжъ байныгъэхэр ыкли цыфы-
гъэ шэпхъэ дахэхэр гъэпытэгъэнхэр
ары. Яхэгъэгу шлу алэагъоу, ащ фэ-
шыпкIэгъэху плугъэнхэм пæе мэхъанэ-
шхо зилэ хагъэунэфыкIырэ мафэхэм
япхыгъэ лффтхьабзэхэр ренэу зэхэщэх.
А лффтхьабзэм фэгъэхыгъэу зэлукIэгъум
хэлэжъэхэрэм ащыщху лэшэ зэпэу-
цужьыныгъэхэм яветеранху Илья Дон-
цовым, Александр Юнниковым, Эдуард
Бараевым къалотат. ХэушхъафыкIыгъэ
дзэ операцием хэкIодагъэм янэу ыкли
фондым икоординаторэу Ирина Ми-
роненкэм, дзэ операцием хэлэжъагъэ-
хэм, Урысыем и Лышхъэу хъугъэхэм
яшхъэгъусэху Елена Тороховам, Еле-
на Бронниковам ыкли Татьяна Коло-
тий къалуагъ республикэм ипашэхэм
лэпылэгъоу къаратырэм пæе зэрафэра-
зэхэр. Нафэу зэрэщытмкIэ, Татьяна
Колотий ишхъэгъусэ хэушхъафыкIыгъэ
дзэ операцием хэкIодагъ.

«Лышхъужхэм тарэгушхо, тичыплэ-

гъуху зипшэрыл зэрифэшъуашэу
зыгъэцкIахэрэм тарэгушхо. ТизэолIхэм-
рэ тиветеранхэмрэ щысэшлху ныбжъы-
кIахэм яплункIэ, яхэгъэгу фэшъыпкIэху,
цыфыгъэ шэпхъэ дахэхэм арыгуазэху
ахэр щытынгъэмкIэ. Нэбгырэ пэпчъ ты-
гукIэ инэу тызэрэфэразэр къэтэлэ»,
— кыыхыгъэщыгъэ Къумпыл Мурат.

ХэушхъафыкIыгъэ дзэ операцием
хэкIодагъэхэм яшлэжъ мыкIосэным пæе
лффтхьабзэм агъэцкIахэрэм мэхъанэу илэр
Адыгеим и Лышхъэу кыыхыгъэщыгъэ,
джащ фэдэу Хэгъэгу иухъумахлэху
хэушхъафыкIыгъэ дзэ операцием хэ-
лэжъагъэхэм ямыжъосын гъэуцугъэным
илофыгъоу лффтхьабзэмкIэ пшэ-
рыл гъэнафэгъэхэр зэрафэшъыгъэхэр
къылуагъ. Къумпыл Мурат кызырэхы-
гъэщыгъэмкIэ, хэбзэ къулыкъухэр ренэу
дзэ частхэм, тичыплэгъухэм къулы-
къур зыцахырэ чыплэхэм зэпхыныгъэ
адырлэ, лэпылэгъу тедзэ ренэу ахэм
араты. ХэушхъафыкIыгъэ дзэ опера-
цием хэлэжъэхэрэм зэтыгъо ахъщэ
лэпылэгъоу алэклахъэр республикэм
фэдэ пчъагъэклэ нахыбэ щашыгъ. Ащ
нэмыкIэу муниципалитетхэм зэтыгъо
ахъщэ лэпылэгъу ахэм алэклахъэх. Дзэ
къулыкъушлэхэм яунагъохэм мылкъу,

юридическэ лэпылэгъу араты, лффтхьаб-
плэхэм алухъанхэмкIэ яшлуагъэ арагъэклэ,
ящылэклэ-псэуклэ нахышлу шыгъэным
епхыгъэ лффтхьабзэхэр зэшлуахы, гу-
щылэм пæе, социальнэ газификациемкIэ
ягумэкIыгъохэр зэшлуахы. Дзэ опера-
цием хэлэжъэхэрэм яклэлацыкIухэм
лэпылэгъу афэху, шлушэным епхыгъэ
лффтхьабзэхэр зэхэщэх. Чанэу къаделэх
общественнэ ыкли политическэ органи-
зациехэр: партиеу «Единэ Россием»
ишъолгыр къутамэ, шлушлэ фондэу «На-
родный фронт. Все для Победы» зы-
филорэр, Урысые народнэ фронтыр.

ХэушхъафыкIыгъэ дзэ операцием
хэлэжъэхэрэм ыкли ахэм яунагъохэм
арысхэм лэпылэгъоу аратырэр тапэкли
нахъ дэгъоу зэхэщэгъэнымкIэ зэшлохы-
гъэн фæе пшэрылхэр АР-м и Лышхъэу
кыыгъэнэфагъэх. Ащ пæе хэгъэгу
и Президент федеральнэ проектхэм-
рэ программэхэмрэ къадыхылытэ-
хэр амалыкIэхэр агъэфедэщытх. Джащ
фэдэу къэралыгъо фондым, общест-
веннэ организациехэм, Адыгэ Респуб-
ликэм ис бзылфыгъэхэм я Союз, хэ-
гъэгу илэахлэхэм яунагъохэм я Ко-
митет ишъолгыр къутамэ ыкли нэмыкI-
хэм гъусэныгъэ адырлэ.

«Анахъ мэхъанэ зилэр дзэахлэхэмрэ
ахэм яунагъохэм арысхэмрэ ящыкIэгъэ
лэпылэгъу икьюу ятыгъэныр ары. Хэу-
шхъафыкIыгъэ дзэ операцием хэла-
жъэщыгъэ клэлэху къэзгъэзжыгъэхэр
мамыр щылаклэм, общественнэ ыкли
патриотическэ лффтхьабзэм амал зэри-
кIэ нахъ псынклэу ахэщэгъэнхэ, ренэу
тиветеранхэмрэ ахэм яунагъохэмрэ
тафэгумэкIын, тыналэ атетын фæе. Вла-
димир Путиным кызырлуагъэм фэдэу,
«заом тылутым фэдэу лффтхьабзэм»,
зэкIэхэм тыхэгъэгу нахъ зэрэпытэщым,
теклоныгъэр кызырэдэтытхытх тызы-
шхъамысыжъэу тыдэлэжъэн фæе. Ве-
теранхэм, дзэахлэхэм яунагъохэм псау-
ныгъэ пытэ, щылаклэшлу ялэнэу, тикIахэм
Теклоныгъэр къадыхыгъэу ядэжъ псынклэу
къагъэзжыгъэнэу сафэлалэ», — кыыхы-
гъэщыгъэ Къумпыл Мурат.

ЗэлукIэгъум икIуэхым къэралыгъо
фондэу «Хэгъэгу иухъумахлэхэр» зы-
филорэм икыутамэ илофышлэ анахъ дэ-
гъухэм ыкли общественнэ движение-
хэм ялыкIоху анахъ чанэу зыкъэзы-
гъэлэгъуагъэхэм шлухъафтынхэр афа-
гъэшъошагъэх.

АР-м и Лышхъэу
ипресс-къулыкъу

Мышъэмэ якIэлъытыкIыжъын

Кавказ биосфернэ заповедникыр

Кавказ биосфернэ заповедникым мышъэхэм ялытэн щаублагъ.
Мы илэсымкIэ ащ ичынахлэахлэ ар апэрэ шлэныгъэ лффтхьабз
ыкли клэпытыкIыжъыным хэлэжъэхэрэм тхьамафэр заповедникым
имээхэм ащагъэклэшт.

Мышъэхэм якIэлъытыкIы-
жынкIэ заповедникым ичы-
нахлэахлэ 21-у зэтыраутыгъ.
Ары пэпчъ зы куп фэгъэнэ-
фагъ. Псэушхъэ пчъагъэм
игъэунэфын шлэныгъэлэжъхэр,
инспекторхэр ыкли волонтер-
хэр хэлэжъэх.

Кавказ заповедникым ипрес-
съулыкъу кызырритыремкIэ,
аужырэ илэсхэм Къохъэплэ
Кавказым имышъэ къэрэхэм

якызытэгъэнэнкIэ чылопс уху-
маплэм мэхъанэшхо илэ ху-
гъэ. Ащ кыпышыл чыгъухэр
мышъэхэр ащыпсэунхэмкIэ къе-
кIужьырэп, арышъ, заповедни-
кыр псэушхъэ шхъагъэзыплэ
афэху.

БлэкIыгъэ клэпытыкIыжъын-
хэм язэфэхысыжъхэм кы-
зырэгъэлэгъуагъэмкIэ, чылопс
ухуумаплэм имээхэм мышъэ
300 — 350-р ахэс, загъорэ

япчъагъэ 470-м нэсы. Ахэмы-
хъомэ, ахэмыкIэу шлэныгъэлэжъ-
хэм алъытэ.

Къохъэплэ кавказым имышъэ
къэрэ инэп. ГурытымкIэ кило-
грамми 120-рэ къещэчы, 270-рэ
зыхылыагъэхэр къадыхыфэрэр
зэгъо дэд. Нэшэнэ шхъалэу
илэр — ышхырым ипроцент 80-р
къэкIыхэрэр ары.

Кавказ биосфернэ
заповедникыр

Зэрэахъэу, мышъэхэм япчъа-
гъэ игъэунэфын гъэмафэрэ
реклокIы, сыда плэмэ а уахъ-

тэм псэушхъэхэм гъэхъунэ-
хэм закыратэкъу. Арышъ, лы-
тэгъошлу.

Почтэхэм мэфэкл мафэхэм лффт зэрэшлэшт шыкIэр

Федеральнэ почтэ зэпхыныгъэм
Адыгэ РеспубликэмкIэ и Гъэоры-
шлэпIэ макъэ къегъэлэу 2024-рэ илэ-
сым имэфэкл мафэхэм — мэкью-
гум и 11 — 12-м, мэкьюгум и
15 — 17-м Адыгеим ипочтэхэм лффт
зэрэшлэшт шыкIэмкIэ:

— 2024-рэ илэсым мэкьюгум и
11-р, и 15-р почтэхэмкIэ лффтхьабз
мэфэщытх, зы сыхъаткIэ нахыжъэу
лффтхьабз аухытх;

— 2024-рэ илэсым мэкьюгум и
12-мрэ и 16-мрэ почтэхэмкIэ зыгъэ-
псэфыгъо мэфэкл мэфэщытх;

— 2024-рэ илэсым мэкьюгум и
17-м тхъаумафэм лффт зэрэшлэшт
ахэр лэжъэщытх.

Аухэсыгъэ графическэ диштэу:

— 2024-рэ илэсым мэкьюгум и
11 — 12-м апае мэкьюгум и 11-м
пенсехэр алэклагъэхъащытх.

Мэфэкл мафэхэм почтэхэм лффт
зэрэшлэшт шыкIэр къэбарлыгъэлэс
пхъэмбгъухэм арыжъугъотэщт.

Федеральнэ почтэ зэпхыныгъэм
Адыгэ РеспубликэмкIэ
и ГъэорышлэпIэ

Нахыжымрэ нахыкIэмрэ язэфыщытыкIэ идесэхэр

Адыгэ шэн-хабзэхэм афэгъэхыгъэ Iофтхьабзэ АР-м и Лъэпкъ музей щызэхашагъ. «Нахыжымрэ нахыкIэмрэ язэфыщытыкIэ» зыфилорэ десэхэр филологие шэныгъэхэмкIэ докторэу, профессорэу Унэрэкъо Рае зеришагъ. АР-м ибзылфыгъэхэм я Союзрэ Къохъужь Саидэ исервис еджапIэрэ Iофтхьабзэм клэщакIо фэхъугъэх.

Адыгеим егъэджен Iофымрэ шэныгъэмрэ джы нахъ кыхъэщэу зэголь хъугъэх. Мыщ фэдэ проектшхом кытIкIэхъухъэрэ лIэужхэм бзэр ашIэнымкIэ, нахыжымрэ нахыкIэмрэ язэфыщытыкIэ гъэпытэгъэным мэхъанэшхо иI. Лъэпкъ шэн-хабзэр пхъонтэшхо горэм датлхъэрэм фэдэу ныбжьыкIэхэм алъыд-гъэлэсын фае.

Лъэпкъ шэн-хабзэр, шэныгъэ-гъэсэн-ныгъэр, культурэр кытIкIэхъухъэрэ лIэужым ахатпхъэмэ, тибжыхъасэ тыщыгушIулыжыщт. Лъэпкъым непэ фатшIэрэр, неущ гушхъэкIэн лъапIэу зэрэзIулыжыщт, адыгэ лъэпкъым гушхъэ-гъомылэу бэрэ зэрилэщтым щэч хэлъап.

Унэрэкъо Раерэ Къохъужь Саидэрэ зедэлэхъэхэ лъэпкъым ихабзэ къэзыл-тыщт Iоф мыпсынIкIэр проектымкIэ агъэцакIэ. Адыгагъэм, адыгэ шэн-хаб-зэхэм, бзэм, тарихъым, культурэм ыкIи нэмыкIхэм афэгъэхыгъэ адыгэ зэфы-щытыкIэр Iофтхьабзэм щызэхашагъ.

Адыгэ шэн-хабзэм якызытэгъэнэ-жынкIэ мыщ фэдэ Iофтхьабзэм мэхъанэшхо зэрилэр Унэрэкъо Рае кыхи-гъэщыгъ.

— НыбжьыкIэу кытIкIэхъухъэрэмэ яунэ нэхъой ильэу, гъфэбэныгъэмкIэ хъакIэхэм апэгъокIынхэр, Iанэм пэсхэ хъумэ нахыжым чIыпIэу щуибытыщт, ныжъ-тыжымэ шхъэкIэфэныгъэу араты-щт, адыгагъэ зэрызэрэхъэщт, на-мысым кыкIырэр зэхэтфыныр ыкIи бзылфыгъэм адыгэ хабзэм чIыпIэу щуибытырэр непэрэ зIулыжыщт тыщы-тегушIыныр типшъэрыл шхъаI.

Хъулыфгыгъэр — унагъом ылъапс, ау унагъом шэн-хабзэу щызэрэхъэрэм лыплъэрэр, сабыйхэм ар ахэзылхъэрэр, унагъом иджэныкIо машIо зыхъу-мэрэр бзылфыгъэр ары.

Цукъо Светэ ипшъэщытIу игъусэу Мамхыгъэ кыкIи Iофтхьабзэм къэкIуагъ ыкIи ащ кыIуагъ: «Шэн-зекIуакIэхэр, адыгэ хабзэр зэрэзепхъащтIэр клэлэцIы-

кIухэм ятэлэ, ятэгъэлъэгъу, бзэр ары Iофыр. Ныдэлъфыбзэр ашIэн фае. Телефонхэм ящыIэныгъэ епхыгъэ хъугъэ. Ащ щалъэгъурэр яIэуытыпIэ мэхъу. Ар дэдгъэзыжыным фэшI, мыщ фэдэ Iофтхьабзэхэр ащкIэ амалышIу хъухъу сэлъытэ. Рае идесэхэр ныбжьыкIэмэ къашхъапэщт».

Нэм кыкIиуытырэр пкъыгъохэм, нэшанэхэм, хъугъэ-шIагъэхэм, щылэкIэ-псэукIэм хэшIулыжыщт афырилэм епытыгъ дунаим исурэтэу цыфым изэхэшIулыкI, иакъыл хъуцощтIэр.

— Непэрэ Iофтхьабзэм фэдэхэр та-пэкIэ нахыбзэу зэхэтIэнхъу гухэлъ тI. КIэлэцIыкIухэм якъэхъумэн и Дунэе мафэ тефэу десэхэм якъэтын тыублагъ.

Адыгэ шэн-хабзэхэм зыкъадгъэлъыжы-ныр типшъэрыл шхъаI. ТикупкIэ ар непэрэ мафэм ищыкIагъэу тэлъытэ, арышъ, тапэкIи ар лъыдгъэкIотэщт, — кыIуагъ Къохъужь Саидэ.

Зэхэхэм кыкIолIэгъэ нахыжым, ныбжьыкIэхэм, ны-тыхэм ыкIи ахэм ясабийхэм Iофтхьабзэр лъэшэу ашIогъэ-шIэгъоныгъ.

Лъэпкъ культурэм зегъэужыжыгъэ-ныр, уахътэм хэкIодэгъэ шэн-хабзэхэр щылэныгъэм кыхъэщыжыгъэнхэр, зэхэ-щакIохэм япшъэрыл шхъэлагъ. Ахэм кызыралыагъэмкIэ, мыщ фэдэ зIулыжыщт тапэкIи рагъэкIокIыхъэзэ ашIыщт.

ЛЪЭПШЪЫКЪО Фатим.

Сурэтыр: ЛъэпшъыкIо Фатим.

Мэкуоугум и 4-м кыщегъэжыагъэу и 7-м нэс МыекIопэ къралыгъо технологическэ университетым социальнэ проектхэм язIулыжыгъэ зэнэкъокIум иапэрэ едзыгъо щыкIощт. Гъэсэнэгъэ программэу «Къулыкъу ахызэ рагъаджэх» зыфилорэм ар кыдыхэлъытагъэу агъэцакIэ.

Студент командэ пэрымтэ ясоциальнэ проект анахъ дэгъухэм лъэтегъэуцохэр афашIы-щтых.

Шъугу къадгъэкIыжыны, МыекIопэ къралыгъо технологическэ университет закъор ары тIшъолпыркIэ пилотнэ програм-мэу «Къулыкъу ахызэ рагъаджэх» зыфилорэм игъэцакIэн хэхъашыгъэр.

2023-рэ илъэсым щылэ мазэм и 29-м Урысыем и Президент унашъу ышIыгъэм диштэу мы программэр агъэцакIэ. Ар апшъэрэ гъэсэнэгъэм ипрогра-мэу аштагъ.

Модулэу «Къулыкъу ахызэ рагъаджэх» зыфилорэм сэнэхъатэу зыфагъэ-хъазырхэрэм епхыгъэ лъэныкIо 20-м ехъу хэхъагъ, ахэр уни-верситетым ыкIи ащ икъутамэ-хэм ашагъэцакIэх. Социальнэ проектхэм студент 800-м ехъу ыкIи клэлэгъэджэ 67-рэ адэ-лажъэ. Апшъэрэ еджапIэм игъу-сэгъу организацие 53-рэ про-граммэм кыхэхъагъэх. ЗэкIэм-кIи социальнэ проект 60-мэ апылтых.

Джырэ уахътэм программэу «Къулыкъу ахызэ рагъаджэх» зыфилорэм сэнэхъатэу зыфагъэ-хъазырхэрэм епхыгъэ лъэныкIо 20-м ехъу хэхъагъ, ахэр уни-верситетым ыкIи ащ икъутамэ-хэм ашагъэцакIэх. Социальнэ проектхэм студент 800-м ехъу ыкIи клэлэгъэджэ 67-рэ адэ-лажъэ. Апшъэрэ еджапIэм игъу-сэгъу организацие 53-рэ про-граммэм кыхэхъагъэх. ЗэкIэм-кIи социальнэ проект 60-мэ апылтых.

Проектнэ егъэдженым спе-циалист зэфэшхъафхэр кыхэ-лажъэх, инженер, врач, эколог, гъэлорышIакIо, маркетинг, айтишник хъуцтхэр.

МКЪТУ-м
ипресс-къулыкъу

Социальнэ проектхэм язэнэкъокIу

СильапIэу си «Адыгэ макъ»

Ильэс 70-м сыкхъугъэми, сыд фэдэрэ унэгъо Iоф силэми, сильэпкъ гъэзетэу «Адыгэ макъэр» кысIэкIэхъэфэ сыдэгъуIэу сежэ ыкIи сигуапэу седжэ. Седжэрэ кIодыеп, ащ бэмэ сарегъэгупшысэ, Iофыгъо зэфэшхъафэу кылэтырэмэ сыналэ атырысегъадзэ.

Сыкызыщыгъуэр къуаджэу Нэшъукъуай, ау МыекIуапэ сыщэпсэу. КIыкI лIакъом сыкыхъэкIыгъ, сицIыкIугъом кыщегъэжыагъэу «Адыгэ макъэр» (ащыгъом «Социалистическэ Адыгей» ыцIагъэр) тиунэ кыхъэщыгъ. Непэ згъэшIагъоу сызэгупшысэжыырэр сабыибэ зэрыс унэгъо Iужъоу тыщытыгъэ нахъ мышIэми, тIэнэ гъэзетым зэрэжэщыгъэр, еджэнэу уахътэ кызырэхигъэкIыщыгъэр ары.

ЗэкIэ гъэзетым щылажъэхэрэм Iофышхо агъэцакIэ, япшъэрыл ины. Iофыгъо горэ къэпIэтынышъ, икIоу ар кызырэхъафыныр, цыфхэм алъыбгъэлэсыныр псынIагъоп. ЕтIани тхъамафэм гъогъугъуитфэ ар кызырэдэкирэр кызыдэлпIытэкIэ.

Сэ анахъэу сыгукIэ сызыфэщагъэу сызаджэхэрэр лъэпкъ культурэмрэ бзэмрэ афэгъэхыгъэ тхыгъэхэр ары. КIыкI лIакъоу сыкызырэхъэкIыгъэм щышхъу адыгэ лъэпкъым идахэ языгъэуагъэр макIэп. Ахэм яапэрэ сатырхэм ахэтых оредыло цIэрылоу КIыкI Зулхъаджэ, композиторэу КIыкI Хысэ, артист бэлахъэу КIыкI Юрэ. Ахэр лъэшэу ясэнахъат фэшъыпкъагъэх. Зулхъаджэ сэ сятэшыпхъу. ЩытхъуцIабэ кыфагъэшъошагъ. Ау ежэ анахъэу ыгъэлъапIэщыгъэхэм ащыщ «РСФСР-м иза-служеннэ артистк» зыфилоу кыфаусыгъагъэр.

Адыгэ къралыгъо институтым иректорщыгъэу А. Якыкъом Иркутскэ кырищыжыи, а лъэхъаным му-зыкальнэ факультеткIэу институтым кыщызылауахы-

гъагъэм идеканэу КIыкI Хысэ ыгъэнэфэгъагъ. А IэнэтIэшхоу Iофтхьабзэбэ кыдэзылIытэщыгъэр дэгъоу ыгъэцакIэзэ илъэсыбэрэ ащ Iоф ышIагъ.

Джащ фэдэу КIыкI Юри артист цIэрылоу щытыгъ. Бэдэд ащ театрэм ролэу кыщишIыгъэр. Драматур-гэу ШхъаплъэкIо Хысэ ытхыгъэ пьесэу «Даут» зыфилорэм (Советскэ Союзым и ЛIыхъужъэу Нэхэе Даутэ фэгъэхыгъагъ) роль шхъалэр Юрэ кызы-щешым, ЛIыхъужым янэу Щерифэ спектаклэ ужым рэзэныгъэ гушIэхэр кырилогъагъэх: «Непэ сикIалэ сынэгъу кызырэкIэбгъэуцожыгъэм пае инэу сып-фэраз. БэгъашIэ охъу».

Мы зыцIэ къесIуагъэхэм анэмыкIэу Нэшъукъуае бэдэд цIэрылоу кыдэкIыгъэр.

Тинахыжъ лъапIэхэу щымылэжхэм ягугъу дахэкIэ ренэу зэрэшъушIэрэм, кытIкIэхъухъэхэрэм ахэр ащымыгъупшэнхэм шъуналэ зэрэтежыгъэтырэм апае инэу сышъуфэраз. Тхыгъэу тильпкъ гъэзет кыхъэрэ пэпчъ шъуишIэныгъи, шъукуачи хэлъ. Тызэрэгъушхорэ ти «Адыгэ макъэ» джыри нахъ зэтэгъэлсыхъагъэ, нахъ дэгъу хъунэу, шъори шъуиамалхэм заушъомб-гъунэу сышъуфэлъало.

ШЭУДЖЭН Рэбихъат.

Хэкужым ижъ къащагъ

Иорданием кыкыгъэ сатыуш куп бэмышлэу Адыгеим щыхъэклагъ. Республикэм зэдэлэжьэныгъэ дагъэпсынымкӀэ амалэу шылэхэр зэрагъэлъэгъуэх. КызырэкӀыгъэмкӀэ, купым илахышлэу хэхэс адыгэхэу Иорданием щэпсэх. ЗэкӀэри хэкужым кызырэкӀагъэхэрэр апэрэп, ау зэдэлэжьэныгъэр ягухэлъэу кызырэкӀагъэхэр джыры нӀлӀп.

БабыкӀу Сирсэ Иорданием икӀэлэ шхьалэу Амман щэпсэу. Агрокоучингым ыпӀэныкӀокӀэ лӀф ешӀэ. КӀэлэшхохэм адэсхэм ячӀыгу лӀхь анахь цыкӀлӀм лӀжыгъэ тэрэзыр, къабзэр кызырэкӀыбгъэкӀыштымкӀэ, гъомылапхӀэр зэрэу-ухъумэщтымкӀэ егъэджэнхэр зэхещӀэх. Мы лӀэныкӀомкӀэ ар хэшылкӀ ин зилӀ цыфӀэу Иорданием шызӀлӀашӀэ. АдыгеимкӀэ ащ иекӀолӀакӀэхэр шыбгъэфедэнхэ лӀӀэкӀыштымӀэ, цыфхэм ашӀогъэшӀэгъо-ныштымӀэ зэригъашӀэ шӀоигъоу хэкужым кӀэкӀуагъ.

— Дунаир бырсыр, шхын дэгъур непэ гъотыгуай, узхэр къахэкӀых. АрышӀ, лӀфӀэу сшӀэрэр ищыкӀэгъэ дэд джырэ уахтэмкӀэ. Адыгеим щыпсӀэхэрэм чы-гу дэгъур хъуауу шӀуи. Къабзэу, хэхы-гъэу ушхӀэтымӀэ амал шӀогъоты. Тэ тадӀжӀкӀэ гъушӀэ, пшахьо. СышӀохъуа-псэ. ЕтӀанэ шӀо чыгулӀэжыным хэшыл-кышхо фышӀуи. Ащ къыхэкӀыкӀэ шӀуи-шӀэныгъэхэмкӀэ шӀуадӀгуащэмӀэ ашӀоигъоу Иорданием бэ кыкӀыштыр, — **elo БабыкӀу Сирсэ.**

Сирсэ Амман кышхыгъу, ау илӀакӀо-кӀэ Къабзэртаем щыщ. Кавказ заом илӀэ-хъан хыкӀыб кӀожыгъэгъэ адыгэхэм ащыщ. Янэ абдзэхэ Абыдэмэ япхъу, ятэ БабыкӀухэм къахэкӀыгъ, къабзэтай. Хэ-кужым икӀбар зэхихызэ кӀэхъу. Ила-хыпхэр Налщык, Черкесскэ бэу дэсх. Ахэм адӀжэ бэрэ кӀэкӀо, зэрегъэлъэгъу. ГъэшӀэгъоу, Сирсэ ятӀажӀэу БабыкӀу Исмахылэ Амман иапэрэ кӀэлэ паш.

— 1909 — 1911-рэ илӀэсхэм сятӀжэ Амман имэрэу шытыгъ. Ащ кыкӀэлъы-кӀуагъэри адыгагъ. А зэманым адыгэхэм анэмькӀ цыф лӀэпкӀ ащ дӀжым щы-сыгъэл. ЩӀфӀан-щӀжыным пылӀыгъэх, — **кытфилотагъ Сирсэ.**

Осфий Язау Сирсэ ишхъэгъус. Адыгеим ащ шышӀогъэшӀэгъоу медици-на зекӀоу ары. Мы лӀэныкӀом джырӀкӀэ дунаим зыщӀеушӀомбгъу. Ежымы ащкӀэ Адыгеим амалэу илӀэхэр шӀогъэшӀэгъоу.

КъушхъэлӀэ Адыгеим шылӀэжӀэрэ лӀ-зӀлӀэхэр ащ зэригъэлъэгъуэх. ЛӀэшэу ыгу рыхыгъэр «ЛӀгъонэкӀэ» гъэхъужы-плӀэр ары.

— Мэзым хэт, чыопсыр дахэ, ягъ-хъужыным системэ сыгу рыхыгъ. Тэри тил узыфӀэ лӀзакӀэр. Ау мы лӀэныкӀомкӀэ Адыгеим сызӀрехъуапсӀэрэр чыопсыр, жыы къабзэр ары. Тэ тигъэхъужыплӀэхэр къатыбэ унэхэм ащыгъэпсыгъэх, укы-кымы узыхахӀэрэр тыгъэ, пшахьо.

Физио лӀзэнхэм ауж ащ ишӀогъэшхо къакӀорӀэп. ШӀо шӀуалӀэныкӀо джэнэт, — **elo Осфий Язау.**

— Осфий Язау илӀэпкӀкӀэ абазэ, кызырэкӀыгъэхэр Хъабзэ районым кы-зӀлӀубытыр чынальӀэм щыщ. Янэ — жӀэлӀхъстэнӀэ. КызырӀолтагъэмкӀэ, Кавказ заом илӀэхъан тыж пӀашӀэхэм хэкур къабгынэ зэхъум апэ Сирием кӀогъагъэх. Ащ икӀыи Иорданием щетӀысэхыгъэх. Хэкужым амал зериӀӀкӀэ ишхъэгъус кыгъоу кӀеблагъэ. Анахъэу зӀуалӀэхэрэр Налщык. Осфий тызӀэр-щигъэгъозагъэмкӀэ Адыгеимрэ Иорда-нимерэ азыфагу зэдэлэжьэныгъэ илӀы-нымкӀэ амалышлӀхэр шылӀэх, ау гъогу зӀпӀдзӀкӀэ укызырӀекӀон фаем ар кы-зӀтырегъэуцо. Транспортыр зӀблахъузэ сыхъат 24-рэ ежхэр кӀэкӀуапӀэ итыгъэх. «СымаджӀэхэм ащ фӀадиз гъогуанэр афӀэщыштытӀ», — **elo ащ.**

Мы гумӀкыгъом хӀкыплӀэ кыфагъо-тымӀэ ашӀоигъоу Иорданием илӀыкӀо куп хэтэу Адыгеим кӀеблагъагъ Къат Нарт. Нарт Иорданием щыщ, ау хэкужым кыгъэгъэгъыгъэу аужырэ илӀэс 20-м Налщык щӀэпсэу. ГухӀэл шхьалэу илӀэр гъогу зӀпӀдзэ хэмытӀэу хэкужымрэ Иорданимерэ занкӀэу зэнэсышӀунхэр ары.

— Республикэм исатыушӀхэмрэ тэры-рэ тызызӀолӀэм, Иорданием кыкӀырэ зекӀохэр Адыгеим кӀэзӀгъэнхэм иупчӀэ тытегушылагъ. Ау сыхъат 24-рэ гъогу тетырэ цыфыр фӀежыштытӀ мыщ нэс кӀэкӀонэу. ЯтӀонэрэмкӀэ гъогупкӀэр лӀа-плӀэу кӀекӀы. АрышӀ, занкӀэу зӀпхыгъэу, гъӀӀӀкӀыгъэ гъогу тыщыкӀагъ. Ау джы-рӀкӀэ хӀкыплӀэ тӀӀэгъугорӀэп, — **elo Къат Нарт.**

СатыумкӀэ ягухӀэл горӀэхэр къадэ-мыхъуэгъэхэм, пстӀэури алӀӀэгъугъэм ыгъэрзӀагъэу, ыгъэгъушӀуагъэу кӀожы-гъэх. АрӀэу зыхъугъӀкӀэ, джыри зӀ Ады-геим кӀэкӀонхэмкӀэ ушхъагъуэхэр шылӀэх. Ау ахэмкӀэ арӀэп анахь шхьалӀэр, мӀ-хъанэ зилӀэр хэкужым ижъ кызырӀаща-гъэр ары.

АНЦОКЪО Ирин.

КӀэлэщыкӀухэм апае фестиваль

ЛӀэныкӀо зӀфӀэшхъафхэмкӀэ кӀэлэщыкӀу творчествэм ия 5-рэ фестиваль АдыгӀкӀалэ щыкӀуагъ. Унагъом и ИлӀэс кыдыхӀэлъытагъэу лӀфтхъабзэр кӀуагъ. АР-м культурэмкӀэ и Министерствэрэ ЛӀэпкӀ культурэмкӀэ республикэ ГупчӀэмрэ ащ кӀэщакӀо фӀэхъугъэх. АР-м культурэмкӀэ и Министерствэ ыцӀӀкӀэ кӀеблагъагъэхэм шӀуфӀэс сӀлам къарихыгъ министрэм игуадзӀэу КушӀу Светланэ.

— Республикэм икультурнэ щылӀэны-гъӀкӀэ фестивалыр анахь лӀфтхъабзэ шхьалӀэм ащыщ хъугъэ. ИлӀэс кӀэс ащ хӀэлӀжӀэр кӀэлэщыкӀухэм ялӀпӀӀэсэны-гъэ хӀэхъо, зеушӀгъомбгъу. Ар зыхъатыр зыгъасӀэхэу зыгъэхъазырхэрэр ары. Мыщ фӀэдэу дахэу лӀфтхъабзэр зӀрӀзӀэхъа-гъэмкӀэ рӀзӀэныгъэ гушылӀхэр афӀзгъазэ сшӀоигъу АдыгӀкӀалэ культурэмкӀэ игъ-ӀорышӀапӀэ, — кылуагъ КушӀу Свет-ланэ.

АР-м культурэмкӀэ и Министерствэ ирӀзӀэныгъэ тхылӀ АдыгӀкӀалэ куль-турэмкӀэ игъӀорышӀапӀэ ипащӀэу Нап-цӀӀӀкӀо Марет фагъэшӀошагъ.

ПстӀэумкӀи фестивалым нӀбгыришӀӀэм нахъыбэ хӀэлӀжагъ. Ахэр республикэм ирайонхэм къарыкыгъэ творчӀескӀэ купых, кӀэщъуакӀох ыкӀи орӀдылӀох. КӀӀгъӀӀӀ-гъоуныбэ ахэм кӀагъэхъазырыгъ. Ары лӀфтхъабзэр гъэшӀӀэгъон кӀэзышылӀгъэри. ЕплӀыгъэхэмкӀэ ар зы жыы кӀэзӀгъоу кӀуагъэ. Ахэм ялӀгушӀо тео макӀэ зӀ-пымыоу кӀӀгъӀӀӀгъонхэр кӀуагъэх. Фестивалым хӀэлӀжагъэхэм зӀкӀэм ар кӀэзыушыхъатыр тхылӀхэмрэ шӀухъаф-тынхэмрэ зӀхӀэщакӀохэм ацӀӀкӀэ араты-гъэх.

лӀфтхъабзэм кыдыхӀэлъытагъэу АР-м культурэмкӀэ и Министерствэ ыгъэуцугъэ стипендиӀеу «Юные дарования» зы-филорӀэр зыфагъэнӀфӀгъэ ныбжыкӀӀэхэм

ацӀӀхэр къаруагъэх ыкӀи сертификатхэр аратыжыгъэх. Ахэр: УФ-м лӀӀпкӀ твор-чествэмкӀэ икупӀэу, лӀӀпкӀ орӀдхэмкӀэ ансамблӀэу «Кубаночка» зыфилорӀэм

иорӀдылӀоу Шахсане Акматалиевар (Мые-кӀопӀэ район), лӀӀпкӀ творчествэм иза-служеннэ кӀэщӀокӀо купӀэу, адыгэ кӀа-шӀохэмкӀэ ансамблӀэу «МыекӀуапӀэ

инӀэфылӀхэм» хэтэу ПӀкӀӀэшхо Дамир (кӀ. МыекӀуапӀэ), кӀэлэщыкӀу театральнэ купӀэу «Радуга» зыфилорӀэр кӀэзыгъӀӀӀ-гъорӀэ ТутӀэ Анастасие (ШӀӀуджӀэн район), кӀэлэщыкӀухэм апае театрӀэу «Комсит» иартист ныбжыкӀӀэу БитӀэ ЯсминӀэ (Кощ-хъӀӀӀ район), орӀдыло-эстраднӀэ студиеу «Радуга» зыфилорӀэм хэтэу Татьяна Тарохи-нар (кӀ. МыекӀуапӀэ), орӀдыло купӀэу «Капелька» илӀыкӀоу Василиса Чичине-вар (ДжӀӀӀӀӀ район), адыгэ кӀа-шӀохэмкӀэ ансамблӀэу «КъафӀ» икӀэщъуа-кӀоу ТхъаркӀохъо Рустам (ТӀхъутӀэмыкӀо-е район).

УСТӀКЪО Маргарит.

Зэкъошыныгъэм

Купым хэтыгъэх: «Адыгмак» иредактор шхьалэу Мэщлэкъо Саид, «Черкес хэкум» иредактор шхьалэу Абидэкъо Люсан, мы гъэзетым илофышлэу Лымафэ Асиет, Черкесскэ дэт студиеу «Си Арт» ипашэу Абыдэ Ася, Къэбэртэе-Бэлыкъарым игъэзетэу «Адыгмак псалъэм» ижурналистэу Нэклэпыджэ Замир ыкли сэры — Тэу Замир.

Архызы Черкесскэ зэрэпчыжыэр сыхьатитлугъу. Адыгэ чылэгъо пчъагъэмэ тапхырыкыгъэ кыушхьэм екүрэ гъогум тырыкшоштыгъ. Кавказ заом хэклодэгъэ тилъэкъэгъухэм кыуаджэу Али — Бэрдкыом ащафагъэуцугъэ саугъэтым тыкышыуцугъ, адыгэ лъэпкъым итарихъ кызылотыкырэ пкъыгъуабэ зышыушхьэмгъэ музейеу саугъэтым кыготым тычлэхьагъ. Лъэпкъ хъарзынэщым иухъума-кыоу Ионэ Нурий тарихъыр къэзыушхьатырэ пкъыгъоу музейеу члэлхэм якъэбар кыт-филотагъ. Адыгэ быракъым тет жьогъо 12-р зие лъэпкъхэр акъэтхэу дэпкъым пылгъэм тыготэу сурэт зытрадгъэхыгъ. «Черкес хэкум» зыфилорэ гъэзетым иапэрэ кыдэкыгъохэм ащышэу «Адыгмак псэук» ыцлэу кыыхауыштыгъэм итедзэгъоу

Зэкъош шолъыришэу Адыгеим, Къэбэртэе-Бэлыкъарым, Къэрэщэе-Черкесым ялэпкъ гъэзетхэу «Адыгмак», «Адыгмак псалъэм» ыкли «Черкес хэкум» ижурналистхэр хэтхэу зекло гъогуанэу Архызы пхырыкырэ «Черкес хэкум» иредактор шхьалэу Абидэкъо Люсанэ тыригъэблагыи зэдэткилугъ. Къэрэщэе-Черкесым изекло чыплэхэм ядэхэагъэ тыушэтыгъ, Адыгеим ахэр зэрэпхыгъэхэр кыхэдгъэщыгъэх, тапэккэ тызэрэздэлэжыэщт лъэныкыохэр дгъэнэфагъэх.

музейеу члэлхэм тшлогъэшлэгъо-нэу теплъыгъ. Лъэпкъым кыры-кыуагъэр кызылотыкырэ М. Кышэкъом исурэтхэу музейеу члэлхэм, еж сурэтышым илуа-гъэ ыгъэцаккэзэ, Нурий тахигъа-ди шлухъафтынэу кытитыгъэх. Лъэпкъ тарихъым ишлэж ренэу тыгъу зэрилыштым ишыхъатэу ар хъугъэ.

Архызы тезыщэлэщт гъогум нэужым тыкытэхъажыгъ. «Адыгмак» зы илэсккэ ыуж кыиэхэзэ «Черкес хэкум», «Адыгмак псалъэм» мыгъэ илэси 100 зэрэхъушхэр зэрэ-хагъэуиэхыкыштым япхыгъэ лфотхъабзэу агъэхъазырхэрэм татэгущыцлэу Архызы нахъ бла-гъэу тыккыкыуаплэщтыгъ. Чы-жыэккэ Кавказ кыушхьэ шыгу-хэр кэлъэгъуагъэх.

Зекло чылэгъо цыкыр лъэ-ныкыо зэфэшхъафхэмккэ кыуш-хъэхэмккэ кыушхьэуиэгъ. Гъо-

зэрыплэу угу кыгъэккы. Ош-ло-пщэ пщагъохэм кыахэплъырэ шыгухэм осыр ателъ. Хъаклэщ пчъагъэу Архызы дэтхэм ащы-щэу, тинасып кыыхы, Тыккэ Мурат кызылэуиэхыгъэ адыгэ хъэккэ унэу «Си Нур» зыфило-рэм тыкышыуцугъ. Ари тилоф-шлэгъоу Абидэкъо Люсанэ ихъатырккэ зыгъэпсэфыплэ-уцу-плэу тфэхъугъ. А мафэ дэдэм пкъэц лъагъохэр ыкли клэпсэ гъогухэр зыщыпхырыштыгъэ чыплэу «Романтик» зыфилорэм зытплыхъанэу тыкыуагъ. Маши-нэккэ такыкыпшыккэ ащ унэсы. Гъогум илэныкыуитлугъ кыблэ ыкли темыр лощхъэ кыхыплэхэр пэлугъы. «Романтик» ыкли «Мээ гъэхъунэр» зыфилорэ зыгъэпсэфыплэхэр ахэм азыфа-гу итых. Клэпсэ гъогуи 8 ыкли пкъэц лъагъоу 7 мы чыплэхэм щагъэпсыгъ. Клэпсэ гъогухэм язырэм метрэ мини 2240-м нэс

илэагъэу тыдищэагъ. Гъэхъунэ зэлугъыгъэм утетэу Архызы икы-шхъэ шыгухэр уапашхъэ итхэм фэдэу уяплъын плэккышты. Жыи чылытагъэу кыатрилъэсыкырэ зэхэошлэ, чылопсым итеплэ нэр плэпхэу дэхэ дэд.

Щаибжэ зырыз телъуи тигъ-гуанэ лъыдгъэклотагъ, мэзым ухэзышхэр лъагъом тытэхъагъ. Ныбжэ зилэ чыгышхохэр тапэ кыкыштыгъэх, кыушхъэ тюль-панккэ заджэхэрэ кыгъагъэ гъожхэр уц шхъуантлэм кош-куашэу кызырэхыкыхэрэм гу лыиттагъ. Къэгъагъэхэр хэпчы зэрэмыхъуштыр кыозы-гъашлэрэ нэпэепл тамыгъэхэр гъогуанэм исэмэгубгъуккэ хэ-тых. Мэзым нахъ ухахъэ кыс жьыр нахъ чылытагъэ мэхъу, тыгъэ нэбзыйхэр маклэу зынэ-сырэ мээ гъочлэгъым ымэ кыуачлэ мы чыплэм щызэхэошлэ.

Кавказ кыралыгъо чылопс ухъумаплэм кыгъэгъунэрэ чы-гухэр Адыгэ, Къэрэщэе-Черкес ыкли Краснодар краим зэритхэр сыгу кыкыжы. Заповедникым ичыналэхэу Гъозэрыплэ хэт-хэм «Мээ чэтыушхом илгъау» («Тропа леопарда») зыфилоу шыпхырыштыгъэр тызэрыкышты-гъэ гъогум фэгъэдагъ. Чыгъэм афэгъэхыгъэ кыбарэу тшлэщты-гъэхэр купым хэтхэмккэ кыи-зэфэтлэтэжыгъэх.

Пхъэмышу (тис) ыкли хэшай (самшит) чыгъэр кызышкырэ мээу Хостэ, Адлер пэмычы-жыу щытым, Кавказ кыралы-гъо чылопс ухъумаплэм ыныбжэ илэс 90-рэ зэхъум тызэрэкло-гъагъэр мыш дэжыым сыгу кыкыжыгъ. Чыгъэу ащ кыи-щыкышхэрэм анахыжыгъэу илэ-си 100-м ехъу зыныбжыыр кышхыгъагъэу зэрэщытыгъэр гъусэхэм кыафэслотагъ. Пхъэ-мышу чыгъэр лъэпсэ тлур-ытлоу, цыфхэм афэдэу, гъусэ-хэр ялэу кызырыкыхэрэм

якыбар ашлогъэшлэгъоныгъ. Чыгъ тлуртлугъэ язырэм шыблэр кыеуагъэу е уз кыыштагъэу гъугъэми, кыгот чыгъ псаум ар кыгъэгъунэрэм фэдэу, ыкуа-мэхэр хэккыгъагъэу, чыгъ сы-маджэр зэхэмыоным фэсакы-рэм, клэлэрэм фэдэу, зэфэшып-кыхэу ягъашлэ кызырэхэдагъы-рэм якыбар щызгъэгъозагъэх. Соснэй чыгышхохэу тапэ кы-кыштыгъэхэм ячыгыпкыхэм лэ ащытфэзэ, тателабзэ мэзым тыкыхэккыжыгъ. Кыуачлэу ахэ-лэымккэ кыиддэгъошагъэхэм

фэдэу тыгухэм зыкыалэтыгъ. Гъэхъунэ гъэлэгъуаплэм тыкы-тэхъажыгъ. Кавказ кыушхъэ зэхэтхэр, сурэт шыгъэм фэдэу, тапашхъэ кыиуцагъэх. Архызы ылэныкыоккэ анахъ лъагъэ ахэтыр Пшиш — метрэ мини 3790-рэ илэагъ. Кыушхъэхэм нэр ямыплэккэу, чылопсым идэхэагъэ тиумэхыгъэу мы чыплэм джыри тлэклурэ тыте-тыжыгъ, сурэтхэр зыщытетхы-гъэх. Нэужым клэпсэ гъогум тыккыкыжыгъ, тэхыжыфэ зытплыхъагъ, «Романтик» зы-

изекло лъагъу

филорэ зыгэпсэфыплэм йуашъхъу кыготхэм ащыщ ышыгу шъыпкъэ телъ осым, адыгэ быракъым ижъогъо 12 ачлэгъ члэт щэбзищым ялъэуж фэдэу, ужжэр зэрилэм гу лъыттагъ. «Мыр адыгэ чыгу» — пстэуми кьаралорэм фэдагъ.

Пчыхъэ хъугъэу хьаклэщым тыкьеклужыгъ. Чыер кытэмыклоу, мэфэ реным нэм ылъэгъугъэм тыкыгъэбырсырыжыгъэу зэлофшлэгъухэмклэ кьэбар гъэшлэгъонхэр кыизэфэтиотэжъэу, лъэпкъ гъэзетищыр зэрэзэдэдгъэлэжъэштхэм теусэу чэщ гузэгум нэс тыщысыгъ.

Кыкълэпкылорэ мафэм джыри зы чыплэ хьалэмэт теклолэнэу тапэ илыгъ. Псыкьечъэхьплэ Фыжыыр — Къэрэщэе-Черкесым ичлыопс изекло чыплэ анахь дахэхэм ыкли цлэрылохэм ащыщ. Тэрклэ зэкълэм анахь гъэшлэгъоныгъэр Мыкьуаплэ зытет псыхъоу Шъхъэгуащэ Къэрэщэе-Черкесым ит псыхъоу Псищ зыфилорэм зыщыхэлъэдэжырэ чыплэм а псыкьечъэхьплэр зэрэтетыр ары. Ти Шъхъэгуащэ ипсыорхэм мыщ тащылуклэн тлоу тшлагъэп. Мыжъохэм зыраутэклэзэ, тхурбэпс фыжыыр кыдафыезэ ахэр Архъыз имэз гъочлэгъ пхырэчыхь.

Псыкьечъэхьплэм еклурэ гъогури зы гъэшлэгъон гор: Псищ исэмэгъу нэпкъ тыготэу щэрэхь инхэр зыклэт машинэклэ лъагъом тырыкыуагъ. Мыжъо гъогум псыхъожыехэр кыитэхъэхэу, щэрэхъыхэм псыр аутхызэ тапхырыклэуи хъугъэ. Гъогубгъухэмклэ шы лэхъогъухэу хъуплэм кыдафыгъэхэм бэрэ тащылуклэщтыгъ. Сурэтышым ылэ кычлэклыгъэхэм фэдэу шы кьунэнэ цыкълухэр янэхэм аготыгъэх. Гъэхъунэ шхуантлэхэм агъунэ чыгхэр кыгъэатлэсэклыгъэхэу, ахэм ашъхъарыт кьушъхъэхэр члыопс зэлухыгъэ дахэм иухъу-маклэхэм афэдагъэх. Гушылэ кызырэыклом мы чыплэм идэхагъэ кыфэуытырэл... Адыгэ ордэмэ тядэлэуэ псыкьечъэхьплэ Фыжыым лэмычыжъэу лут чылэгъо цыкълум тыкьеклугъ. Мыщ дэжыым машинэм тыкыкил лъэсэу мэзым тыхэхьагъ.

— Мышъэ лъэужжэр щышъу-лъэгъун шъулъэкълэщт, мы чыплэр мышъэхэм яклуап, — тигупытагъэ ыуплэклурэм фэдэу кылуагъ Абидэкъо Люсанэ.

— Мышъэ псау плъэгъунэу уфаемэ Адыгеим, Хьаджыкьо кьакло, Люсан, — кьезгъэблэгъагъ лофшлэгъур, — кьушъхъэ тлуаклэм хэт зекло чыплэу «Хаджохская теснина» зыфилорэм ит кьэшыхъэгъэ хъуплэ инхэм ащылгъ, хьаклэхэр якласэх. Зэхихырэр Люсанэ шлогъэшлэгъоныгъ.

Метрэ 200 фэдиз тклугъэу псыхъом уизыщышт пхъэ лъэмыджым тыкынынэсыгъ. Ащ тызэпырыкли тыдэклаеэзэ джыри заулэрэ мэзым тыпхырыкыгъ. Псыкьечъэхьплэм темыкыуаплэзэ ащ ымакьэ кьэлэу ыублагъ. Чыжъэклэ кьушъхъэ псы чъэрым иорхэм кьаутхырэ псыр кьэтлэгъугъ. Чыгхэм азыфагу тыдэклэзэ псыкьечъэхьплэм теклолагъ. Кьушъхъэпс гъуатклор зыуплэклугъэхэри кытхэклыгъэх. Псыкьечъэхьплэм имыжъомэ татэ-

тэу сурэтхэр зытетхыгъэх.

Кыызтэгъэзэжыым пхъэ лъэмыджым тыкыкыжыи кьушъхъэхэм кьащыкырэ щайуцыр кьядгъэгъэжъуагъ, псыхъоу чъэрэм ымакьэ тыклэдэлуыкызэ ащ тешъуагъ. Зыфэдэ кьэмыхъугъэ рэхъатныгъэр ыкли гуапэр зэхэтшлагъэу, тыумэхыгъэу тлэклурэ тыщысыгъ. Члыопсым тыгуи тыпси физэлухыгъагъ. Жэнэ Кырымызэ иусэхэр зэрыл ордэу «Хэбзэ дахэу тэ тилэр джащ фэд» зыфилорэм изы пычыгъо гу кьыдэчъэу, зэдэдгъаштэу кыызэдэтлуагъ.

Псыкьечъэхьплэ Фыжыыр тизекло хъарзынэщ кьезгъэбаигъэхэм ащыщ. Архъыз зекло чылагъом еклурэ гъогур псынклэу кыызэтынэклыгъ. А мэфэ дэдэм Къэрэщэе-Черкесым тыкыкыжыи Адыгеим тыкьэкложыгъ. Ткъош шъолъырым ичлыопс зэлофшлэгъухэмклэ щызэдитхыгъэ уахътэм тыгу кьыдищэягъ, тигъэгъушхуагъ, ар гукъэклыжъ лъаплэу тилэштхэм ащыщ хъугъэ.

ТЭУ Замир.

Сурэтхэр авторым иех.

Шуныгъэ-гъэсэнныгъэр

Сабыигъор орэнасышышъу!

Адыгэ республикэ клэлэцыкълу тхылъеджаплэр, хабзэ зэрэхъугъэу, зэпыуи зэпычи имылэу, лэтахъохэм ыкли клэлэцыкълухэм яплуныгъэ-гъэсэнныгъэ хэгъэхъогъэным, кытклэхъухъэрэ лэужыклар акъыл-лушыгъэ хэлъэу плугъэным ишъыпкъэу дэлажъэ.

Тхылъеджаплэм ипашэу Елена Демьянковам зэрилъытэрэмклэ, цыфыклэм иплун мафэ кьэс лоф дэплэн фае. Мары Адыгеим иклэлэцыкълухэм ягъэмэфэ зыгэпсэфыгъо уахътэ рагъэжъагъ ыкли ащ ишъыпкъэу хэлэжъэшт республикэ клэлэцыкълу тхылъеджаплэр. Ямэфэ лофшлэн план еджэкло цыкълухэр нахъыбэу мэфэклэхэм ахэгъэлэжъэгъэнхэр кыделъытэ, гушылэклэ тэрэзым фэгъэсэгъэнхэр, тхылым фэщагъэхэу ыкли еджэхэу плугъэнхэр, лэдэб ахэлъэу егъэсэгъэнхэр ыкли кьашлэклыгъэ члыопсым фэсакъэхэу, ащ икьэбзэныгъэ сыдигъуи кьэухъумэгъэныр.

Республикэ клэлэцыкълу тхылъеджаплэм илофышлэхэм клэлэцыкълухэм якъэухъумэн и Дунэе мафэ фэгъэхыгъэ лофтхъабзэхэм язэхэщэнклэ шьошэ зэфэшъхъафхэр агъэфедэх: литературнэ зеклохэр, лупклэ кьеджэнхэр, тхылым тегушылэгъэныр, зэдэгъушылэгъухэр, темэ гъэнэфагъэхэмклэ зэхэхъэхэр ыкли зэнэкьокъухэр. Мыхэр зэкклэ шлэныгъаклэхэр алэклэпхъэгъэнхэм, еджэныр якласэу еджаклохэр плугъэнхэм, заджэхэрэр кьагурылоу ыкли яхэгъэгу итарихь блэклыгъэ ягъэшлэгъэным фэшлушлэх.

Клэлэцыкълухэм якъэухъумэн и Дунэе мафэ имэхъанэ клэгъэтхъэу Адыгэ республикэ клэлэцыкълу тхылъеджаплэм лутхэм мэфэклэ лофтхъабзэу «Детство – лучшая планета» зыфилорэр рагъэклогыгъ, зытегъэпсыхъагъэр а 1 – 4-рэ классхэм арысхэр арых.

Библиодесантэу, кьэгъэлэзгъонэу «Сабыигъор чынапъэм щэзекло» зыфилорэр клэлэеджэкло лэтахъохэм ателъытэгъагъ. Сабыигъом илъэплэгъэ-дэхагъэ кьыралотыклэу, мы уахътэр, хэти зыдимышлэжъэу ныбжырэу ыгу кызыэринэрэр кьэгъэ-лъэгъонхэм ащылэгъэтхыгъагъ.

Тхылъеджаплэм иотдел лэпчъ плэми хъунэу мэфэклэ лофтхъабзэхэр ащызэхэщэагъэх: мамыр щылаклэр кызыэрагурылорэр сурэтхэмклэ еджаклохэм кьагъэлэзгъуагъ, джащ фэдэу джэ-гуклэ-викторинэу «Мир всем детям на планете» зыфилорэ адыгэ литературэмклэ отделым, «Поем о мире!» зыфилорэ нотнэ музыкэ литературэмклэ отделым ащылэагъэхэм мэфэклэр кьагъэбаигъ. Ахэм зэкклэми гупшысэхшо ахэлъыгъ ыкли ахэпхыщтыгъ.

ДЗЭУКЪОЖЬ Нуриет.

Клэлэцыкълу тхылъеджаплэр

Футбол

Бысымхэм теклоныгъэр кыдаыхыгъ

«Нарт» — «Зэкьошныгъ» — 2:1 (0:0).

Зэкьошныгъэм щешлагъэх:

Т. Хачировыр, И. Оразаевыр, М. Ягьяевыр, А. Хьасанэкъор (М. Кобж), З. Коблыр, А. Зезэрэхъэр (И. Каменевыр), М. Коломийцевыр (Д. Савиных), Ш. Гайдоровыр, Н. Сергеевыр, А. Антоненкэр (С. Хубежевыр), А. Делэкъор.

Черкесскэ щыклогъэ ешлэгъур кызырыкыуагъэп. Зэлулэгъур рагъэжъэным ыпэккэ кьалэм ошъу кыщехыгъ, ащ ошхыри дыхэ-тыжыгъ. Апэрэ таймым «Зэкьошныгъэр» дэгъоу ешлагъ, кьэлапчъэм лэгуаор дэдзэнымккэ тифутболистхэм амал заула ялагъ, ау кьадэхъугъэп. Апэрэ едзыгъом хьаклэхэми бысымхэм пчъагъэр кызылаухын альэкыгъэп.

Ятлонэрэ таймым «Зэкьошныгъэм» щешлэрэ Зезэрэхъэ Артур пчъагъэр кызылаухыгъ. Я 58-рэ такыкыым бысымхэм якомандэ хэт Азат Закаевым карточкэ пльыжыыр кырагъэлъэгъуи, ешлалэм кырагъэкыгъ. Ау ар Адыгеим иллыкдохэм кызыфагъэфедэн альэкыгъэп. Я 72-рэ такыкыым «Нартым» хэт Владислав Каблаховым пчъагъэр зэфэдиз ышыгъ. Ащ бысымхэм кыуачлэ кьаритыгъ, нахъ лъэшэу ыпэккэ илхэу рагъэжъагъ ыккы я 85-рэ такыкыым ятлонэрэ лэгуаор кьэлапчъэм дэдзыгъ, 2:1-у теклоныгъэр

Футболымккэ Урысыем изэнэкьокъу иятлонэрэ лигэ щешлэрэ Мыекьопэ «Зэкьошныгъэм» кьалэу Черкесскэ щырилэгъэ зичэзыу ешлэгъур шуахыгъ, чыплэ командэу «Нартыр» нахъ лъэшыгъ.

кыдаыхыгъ. «Зэкьошныгъэм» зэлыпытэу яцэнэрэ ешлэгъур шуахыгъ.

— Кьызырэттекыуагъэр тэрклэ гухэкышху. Сыда плэмэ тифутболистхэр дэу ешлагъэхэп. Лэгуаор кьэлапчъэм дэтыдзэнымккэ амалышлэхэр тилагъэх. Ау пчъагъэр кызызэлуэхым ыуж

ешлалэм итхэм язэблэхъунккэ сэ хэукьоныгъэ сшыгъэ, ащ мыщ фэдэ зэфэхьысыжъ кыккэлыкыуагъ. Арышъ, тиешлаккэ щыклагъэу шылэхэр дэдгъэзыжыынхэм тыпылышт, ыпэккэ тыпыкютэшт, — кылыуагъ «Зэкьошныгъэм» итренер шъхьалэу Беслан Аджинджал.

Турым изэфэхьысыжъхэр:

«Победа» — «Форте» — 1:2, «Спартак-Налчык» — «Алания-2» — 0:0, «Биолог-Новокубанск» — «Рубин Ялта» — 1:2, «Кубань Холдинг» — «Ростов-2» — 1:1, «Легион» — «Ангушт» — 0:1, «Севастополь» — «Строитель» — 0:0, «Динамо Ставрополь» — «Динамо-2» — 3:2, «Нарт» — «Зэкьошныгъ» — 2:1.

Командэхэр зыдэщыт чыплэхэр ыккы очко пчъагъэу рагъэкьугъэр:

1. «Астрахань» — 20.
2. «Ростов-2» — 19
3. «Рубин Ялта» — 19.
4. «Севастополь» — 19.
5. «Форте» — 17.
6. «Легион» — 17.
7. «Кубань Холдинг» — 16.
8. «Строитель» — 16.
9. «Динамо Ставрополь» — 16.
10. «Нарт» — 13.
11. «Спартак-Налчык» — 13.
12. «Ангушт» — 12.
13. «Биолог-Новокубанск» — 12.
14. «Зэкьошныгъ» — 10.
15. «Победа» — 9.
16. «Алания-2» — 8.
17. «Динамо-2» — 2.

Кыккэлыкылошт турым кыды-хэлытэгъэ зэлулэгъур «Зэкьошныгъэм» Мыекьуапэ щырилэшт, Назрань икомандэу «Ангушт» мэкуоугум и 12-м тихьаклэшт.

Зэхэзышагъэр ыккы кыдызыхъуагъэр: АР-м лъэпкэ Юфхэмккэ, Лэжыб кьэралхэм ащышсэурэ тилъэпкэ-гъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмккэ ыккы кьэбар жьугъэм иамалхэмккэ и Комитет Адресыр: 385000 кь. Мыекьуапэ, ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщылэр: 385000, кь. Мыекьуапэ, ур. Первомайскэр, 197. Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79

Редакцием авторхэм кьалыхэрэр А4-ккэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэккэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатыхрэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахъ цыккунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэккэгъэккыжыкы. E-mail: adygoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр: УФ-м хэутын Юфхэмккэ, телерадиокъэтынхэмккэ ыккы зэлы-лэсыккэ амалхэмккэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэорышлал, зэраушыхъатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр АО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекьуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэккэмыккы пчъагъэр 4133 Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 935

Хэутыным узшыккэтхэнэу щыт уахътэр Сыхъатыр 18.00 Зыщыккэтхэгъэхэу уахътэр Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхьалэр Мэщлэжъо С. А.

Редактор шъхьалэм игуадзэр Тэу З. Дз.

Пшъэдэжкыжъ зыхьырэ секретарыр Тхьаркьохъо А. Н.

Атлетикэ псынклэр

Анахъ лъэшхэр кьэнэфагъэх

Атлетикэ псынклэмккэ Адыгеим ичемпионат Мыекьуапэ щыкыуагъ. Зэнэкьокъухэм язэфэхьысыжъхэмккэ анахъ лъэшхэр кьэнэфагъэх.

Теклоныгъэр кыдаыхыгъ: Кирилл Лаптевым (тлогъогогъ), Ирина Машценкэм, Ульяна Симененкэм, Иван Водневым, Екатерина Анохинам (тлогъогогъ), Артем Гесс, Александр Федченкэм, Анна Купинам, Иван Федоровым, Виктория Трубинам. Джаш фэдэу эстафетэмккэ хуульфыгъэхэм язэнэкьокъу апэрэ чыплэр кыщыда-хыгъ Кирилл Лаптевым, Артем Хухаревым, Сергей Яшан, Станислав Гончаровым. Бзыльфыгъэхэмккэ — Ирина Машценкэм, Алиса Варениковам, Ульяна Симененкэм, Ангелина Жидковам.

Пэрыохъу зилэ кызыдэчъэнымккэ чемпион хъугъэх Роберт Раджабовырэ Елизавета Титочкарэ. Атлетикэ псынклэм кыдыхэлытэгъэ нэмыккэ лъэныкьохэмккэ теклоныгъэр кыдаыхыгъ Роман Игнатовым, Ангелина Жидковам, Наталья Кузнецовам ыккы Никита Кнуренкэм.